

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.013.01.2017

P/17/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/021 – Wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa na działalność sponsoringową, medialną i usługi doradcze
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Aleksandra Pawlicka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/96/2017 z dnia 20 października 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Wojciech Jarzyna, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/95/2017 z dnia 20 października 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4) 3. Remigiusz Rutkowski, doradca prawny, legitymacja nr 16328.
Jednostka kontrolowana	Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn Spółka Akcyjna ¹ , ul. Mostowa 30A, 47-220 Kędzierzyn-Koźle
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Mortas, Prezes Zarządu ² (dowód: akta kontroli str. 129)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

W Spółce wdrożono zasady prowadzenia działalności sponsoringowej, uwzględniające zapisy *Modelu regulacji działalności sponsoringowej spółek z udziałem Skarbu Państwa*⁴ oraz *Dobrych praktyk w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa*⁵, pomimo iż Spółka nie była zobligowana do ich stosowania, ze względu na niespełnianie warunku większościowego udziału Skarbu Państwa w Grupie Azoty, a także zasady wyboru dostawców. Zgodnie z postanowieniami *Polityki społeczno-sponsoringowej Grupy Azoty oraz zasadami jej funkcjonowania*⁶, wszystkie działania sponsorskie związane z dotowaniem sportu zawodowego, po ich zakończeniu, zostały poddane ocenie efektywności poprzez pomiar i ocenę, w szczególności poprzez ocenę

¹ Dalej: ZAK lub Spółka.

² Dalej: Prezes. W okresie od dnia 17 września 2012 r. do dnia 5 kwietnia 2015 r. funkcję Prezesa Zarządu pełnił Adam Leszkiewicz (dalej: Prezes Zarządu w latach 2012-2016), a w okresie od dnia 6 kwietnia 2016 r. do dnia 29 czerwca 2017 r. Mateusz Gramza (dalej: Prezes Zarządu w latach 2016-2017).

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dokument ten stanowił załącznik do zarządzenia nr 5 Ministra Skarbu Państwa z dnia 13 lutego 2009 r. w sprawie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa. Dalej: *Model*.

⁵ Dokument ten (tzw. kodeks dobrych praktyk) został wprowadzony w życie przez Ministra Skarbu Państwa w dniu 15 czerwca 2016 r. Dalej: *Dobre praktyki*.

⁶ Dokument ten został wprowadzony zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 78/14 z dnia 22 grudnia 2014 r. Dalej: *polityka sponsoringowa*.

wpływu realizacji zadania na relacje ze środowiskami ważnymi z punktu widzenia spółki, odbioru medialnego, wzrostu rangi marki. W odniesieniu do pozostałych działań sponsorskich, polityka sponsoringowa nie nałożyła na ZAK obowiązku sporządzania raportów z oceny efektywności działań w tym zakresie. Pomimo to, we wszystkich przypadkach pozostałych umów sponsorskich realizowanych w latach 2015-2016⁷, wspierane podmioty przekazały raporty końcowe lub sprawozdania zawierające podsumowanie realizacji zapisów i celów określonych w umowie, wraz z dokumentacją zdjęciową, potwierdzającą prawidłową realizację jej warunków. W odniesieniu do efektów zrealizowanych czterech umów doradczych objętych próbą⁸, we wszystkich przypadkach otrzymany produkt był zgodny z zawartą umową. W okresie objętym kontrolą Spółka nie posiadała opracowanych procedur dokonywania oceny efektów zakupu usług medialnych i doradczych.

W umowach sponsoringu, umowach medialnych oraz w siedmiu z ośmiu umowach doradczych zabezpieczono interes Spółki w przypadku nienależytego ich wykonania. W ocenie NIK nieprawidłowością było niezastosowanie obowiązujących w jednostce kontrolowanej procedur wyboru wykonawcy dwóch usług doradczych (100% umów objętych kontrolą, w przypadku których istniał obowiązek stosowania wewnętrznych regulacji dotyczących wyboru wykonawców) oraz zaniechanie ujęcia w trzech z czterech badanych umów sponsoringu zapisów dotyczących możliwości natychmiastowego zaprzestania finansowania tych działań przez Spółkę w przypadku naruszenia przez usługodawcę prawa w działalności regulowanej umową, korupcji dotyczącej usługodawcy lub zaistnienia okoliczności potwierdzających pogorszenie się kondycji finansowej spółki.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że pomimo wydatkowania na przygotowanie *Strategii odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK SA na lata 2016-2020*⁹ kwoty 141,5 tys. zł nie podjęto dotychczas decyzji o jej wdrożeniu w Spółce bądź o zaniechaniu przyjęcia jej do stosowania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad działalności sponsoringowej

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2015-2017 (I półrocze) wydatki poniesione w Spółce na działania sponsoringowe wyniosły 20 851,1 tys. zł, na usługi doradcze 18 962,5 tys. zł i na usługi medialne 1 513,5 tys. zł. Pomimo braku obowiązku opracowania i wdrożenia wewnętrznych zasad prowadzenia działalności sponsoringowej, w ZAK wprowadzono do stosowania politykę sponsoringową. W przyjętych zasadach uwzględniono zapisy *Modelu* oraz *Dobrych Praktyk*, w szczególności wprowadzono w nich obowiązek opracowywania planów działalności społeczno-sponsoringowej¹⁰, warunki prowadzenia działań sponsoringowych oraz wprowadzono obowiązek zagwarantowania w zawieranych umowach sponsoringu możliwości natychmiastowego zaprzestania finansowania takich działań w przypadku naruszenia prawa w działalności regulowanej umową, korupcji, niegospodarności lub zaistnienia okoliczności potwierdzających pogorszenie się kondycji finansowej spółki. W polityce sponsoringowej wskazano także, że decyzje o zaangażowaniu

⁷ 14 umów.

⁸ Umowa z WETTIN Spółką z o. o. na przygotowanie wniosku o dofinansowanie, umowa z PwC Polska Spółką z o. o. na przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej, umowa z Deloitte Advisory Spółką z o. o. na opracowanie programu CSR Grupy Azoty, umowa z Factor Consulting Spółką z o. o. na opracowanie dokumentu operacyjnego dot. perspektyw rozwoju Spółki.

⁹ W dalszej części niniejszego wystąpienia zastosowano także nazwę Program CSR.

¹⁰ Dalej: plany.

w poszczególne inicjatywy podejmuje Zarząd Spółki, który został zobowiązany również do określenia budżetu na działania społeczno-sponsoringowe, na poziomie nie wyższym niż 5% prognozowanego zysku¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 130-149, 193-202)

W Spółce obowiązywały także regulacje dotyczące trybu i zasad wyboru dostawców wyrobów i usług¹², w których określono m.in., że przy wyborze dostawców wyrobów i usług zastosowanie miały tryby: 1/ przetargu nieograniczonego, 2/ akcji ofertowej, 3/ negocjacji z ogłoszeniem, 4/ negocjacji bez ogłoszenia oraz 5/ zamówienia z wolnej ręki. I tak:

– tryb akcji ofertowej przewidziano dla zamówień o wartości netto wyższej od 5 tys. zł, lecz niższej lub równej 200 tys. zł¹³, przy czym dla zamówień o wartości netto niższej lub równej 100 tys. zł¹⁴ dopuszczono przeprowadzenie akcji ofertowej telefonicznej (w tym faksowej), elektronicznej lub pisemnej; powyżej tej wartości obowiązującą formą wyboru dostawcy była akcja ofertowa pisemna; w trybie tym jednostka lub komórka organizacyjna Spółki, na rzecz której miało zostać zrealizowane zamówienie¹⁵, została zobowiązana do skierowania zapytania handlowego¹⁶ do co najmniej trzech dostawców, z uwzględnieniem dostawców znajdujących się na zbiorczej liście kwalifikowanych dostawców świadczących usługi w zakresie przedmiotu zamówienia¹⁷; na dysponenta zakupu nałożono również obowiązek ustalenia składu i pisemnego powołania zespołu osób dokonującego wyboru dostawcy oraz, w przypadku zamówień o wartości netto wyższej lub równej od 100 tys. zł¹⁸, powiadomienia oferentów o wyniku akcji ofertowej;

– tryb przetargu nieograniczonego, uregulowanego w art. 70¹ i w art. 70³ – 70⁵ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*¹⁹, obowiązywał przy wyborze wykonawców zamówień o wartości netto od 200 tys. zł²⁰; w trybie tym, w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu, oferty mogli składać wszyscy zainteresowani dostawcy; przyjęte regulacje wewnętrzne zobowiązywały zamawiającego do zamieszczenia ogłoszenia o przetargu wraz z załącznikami (takimi jak specyfikacja istotnych warunków zamówienia, formularz zgłoszenia, wzór oferty) na stronie internetowej Grupy Azoty oraz (jeśli było to wymagane) w prasie o zasięgu ogólnopolskim i/lub lokalnym, co najmniej 14 dni przed terminem składania ofert²¹; w regulacjach dotyczących wyboru dostawców określono także, że przetargi

¹¹ Z wyłączeniem działań promocyjno-reklamowych realizowanych za pośrednictwem sportu zawodowego w zakresie określonym uchwałą nr 177/IX/2012 Zarządu Spółki Grupa Azoty SA z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia kierunków promocji i reklamy grupy kapitałowej Grupa Azoty poprzez sport zawodowy.

¹² Wprowadzone zarządzeniami Prezesa Zarządu: nr 68/14 z dnia 21 listopada 2014 r. oraz nr 48/16 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie trybu i zasad wyboru w Grupie Azoty ZAK SA dostawców wyrobów i usług. Dalej: zarządzenie nr 68/14 oraz zarządzenie nr 48/16.

¹³ Od dnia 14 września 2016 r. tryb akcji ofertowej miał zastosowanie dla zamówień o wartości od 5 tys. zł do 150 tys. zł.

¹⁴ Od dnia 14 września 2016 r. dla zamówień o wartości netto niższej lub równej 50 tys. zł.

¹⁵ Dalej: dysponent zakupu.

¹⁶ W przypadku akcji ofertowej telefonicznej obligatoryjne było przeprowadzenie rozmowy w sprawie realizacji zamówienia z minimum trzema dostawcami.

¹⁷ Stosownie do treści zapisów części I rozdziału I pkt 2.1 ppkt 4 oraz pkt 2.2 ppkt 4 zarządzenia nr 48/16 dysponent zakupu, decydując o liczbie podmiotów znajdujących się na liście kwalifikowanych dostawców, do których zostanie wysłane zapytanie o warunki handlowe, powinien kierować się zasadą pierwszeństwa podmiotów z największą liczbą punktów, przyznanych przez Dyrektorów departamentów w wyniku oceny uprzednio realizowanych zamówień.

¹⁸ A od dnia 14 września 2016 r. dla zamówień o wartości netto większej lub równej 50 tys. zł.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.

²⁰ A od dnia 14 września 2016 r. dla zamówień o wartości netto wyższej od 150 tys. zł.

²¹ Dopuszczono możliwość skrócenia tego terminu z uwagi na specyfikę zamówienia.

powinny być przeprowadzane przez komisję przetargową, której członkowie²² składają oświadczenia o niewystępowaniu okoliczności uniemożliwiających uczestniczenie w pracach komisji oraz o zachowaniu poufności wszelkich informacji z jej prac.

Stosownie do zapisów części I rozdział I pkt 2.1 ppkt 2 oraz pkt 3 ppkt 3 zarządzenia nr 68/14 przy wyborze wykonawców należało przestrzegać zasad: pisemności postępowania, przejrzystości, równego traktowania dostawców, uczciwej konkurencji²³ oraz interesu korporacyjnego²⁴. Ponadto, od dnia 14 września 2016 r. dla wszystkich wskazanych trybów warunkiem uczestnictwa w procedurze wyboru wykonawcy zamówienia o wartości szacunkowej wyższej niż 500 tys. zł, było wniesienie wadium w wysokości do 15% tej wartości.

W przyjętych w Spółce regulacjach dopuszczono możliwość odstąpienia od przetargu nieograniczonego lub aukcji ofertowej. W takiej sytuacji do wyboru dostawcy przewidziano zastosowanie:

- trybu zamówienia z wolnej ręki²⁵, m.in. w sytuacji awaryjnej, gdy zaistniała pilna potrzeba udzielenia zamówienia, której wcześniej nie można było przewidzieć, a także w sytuacji, gdy decydujące znaczenie dla Spółki miały czynniki bezpieczeństwa, czas lub interes jednostki kontrolowanej (względy ekonomiczne),
- pisemnej akcji ofertowej,
- negocjacji z ogłoszeniem²⁶ bądź negocjacji bez ogłoszenia²⁷, jeżeli w postępowaniu prowadzonym uprzednio w trybie przetargu nieograniczonego lub akcji ofertowej wszystkie oferty zostały odrzucone, a pierwotne warunki zamówienia nie zostały zmienione, charakter dostaw wyrobów lub usług i związane z tym ryzyko uniemożliwiało wcześniejsze dokonanie ich wyceny lub gdy brak było możliwości określenia z góry cech zamawianych usług lub dostaw w sposób umożliwiający wybór najkorzystniejszej oferty w pozostałych trybach konkurencyjnych.

Wyżej opisane zasady wyboru dostawców nie miały zastosowania m.in. w przypadku zakupu usług marketingowych w zakresie badań rynkowych, usług promocyjno-reklamowych, materiałów reklamowych, usług z zakresu public relations oraz zakupu przestrzeni reklamowej, prac badawczo-rozwojowych, prac projektowych oraz prac z zakresu działalności twórczej²⁸.

W przyjętych regulacjach przewidziano również możliwość prowadzenia zamówień wspólnych w obrębie całej Grupy Azoty.

(dowód: akta kontroli str. 206-299)

1.2. Spółka w okresie objętym kontrolą wypełniała obowiązki wynikające z wewnętrznych zasad prowadzenia działalności sponsoringowej, w tym spełniała warunki podejmowania działań w tym zakresie (co mogło nastąpić m.in. po zanotowaniu dodatniego wyniku finansowego oraz osiągnięciu zysku

²² Oraz inne osoby uczestniczące w postępowaniu.

²³ Zasada rozumiana jako obowiązek przygotowania i prowadzenia przez zamawiającego postępowania w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie dostawców.

²⁴ Zasada ta wyrażała się w obowiązku zapraszania do udziału we wszystkich postępowaniach o udzielenie zamówienia spółek Grupy Azoty, świadczących usługi w zakresie swojego przedmiotu działania.

²⁵ Wybór dostawcy odbywa się po negocjacjach tylko z jednym wykonawcą.

²⁶ Wybór dostawcy odbywa się po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu, w którym zamawiający zaprasza dostawców dopuszczonych do udziału w postępowaniu do składania ofert cenowych.

²⁷ Wybór dostawcy odbywa się poprzez negocjacje warunków umowy z co najmniej trzema dostawcami, a następnie zaproszenie ich do składania ofert.

²⁸ Od dnia 14 września 2016 r. zasady wyboru dostawców nie miały zastosowania również w przypadku zakupu prawa własności intelektualnej, w tym licencji, usług doradczych związanych z opracowaniem wniosków w celu pozyskania funduszy unijnych oraz usług prawnych.

operacyjnego²⁹). W ZAK sporządzono plany działalności społeczno-sponsoringowej na lata 2016 i 2017, w których określono budżet działań społeczno-sponsoringowych na poziomie 6 977,3 tys. zł w 2016 r. i 7 012,3 tys. zł w 2017 r. (tj. na poziomie nie wyższym niż 5% prognozowanego zysku³⁰, z wyłączeniem działań promocyjno-reklamowych realizowanych za pośrednictwem sportu zawodowego³¹). Nie sporządzono natomiast planu na 2015 r., gdyż, jak wyjaśnił Prezes Zarządu w latach 2012-2016, *właściwe przepisy w tym zakresie, zobowiązujące do przedstawienia takiego planu weszły w życie w grudniu 2014 r. i pierwszy możliwy do spełnienia obowiązek w tym zakresie mógł być zrealizowany do końca października 2015 r.*

(dowód: akta kontroli str. 23-42, 192-192a, 892, 1025)

Badanie czterech umów sponsoringu³², na realizację których poniesiono w latach 2015-2017 (I półrocze) wydatki w łącznej kwocie 13 059,3 tys. zł (63% wydatków poniesionych na działania sponsoringowe w tym okresie) wykazało, że działania będące ich przedmiotem ujęto w planach działalności społeczno-sponsoringowej, z wyjątkiem umowy zawartej z Ludowym Klubem Jeździeckim „Lewada”³³. Przy zawieraniu tych umów uwzględniono postanowienia punktu 3 sekcji *Warunki prowadzenia działalności społeczno-sponsoringowej Polityki społeczno-sponsoringowej*, zgodnie z którym spółki Grupy Azoty mogą zawierać umowy społeczno-sponsoringowe generalnie na okres jednego roku obrotowego, a zawarcie umowy na dłuższy okres wymaga wprowadzenia klauzuli, że umowa może być przedłużona na kolejny rok po analizie spełnienia warunków określonych tą umową. I tak dwie objęte badaniem umowy³⁴ zawarto na okres nie przekraczający jednego roku obrotowego, a kolejne dwie³⁵ na okres przekraczający rok obrotowy, przy czym w treści tych umów nałożono na wykonawców obowiązek raportowania o prowadzonych działaniach oraz uwzględniono w nich zapisy umożliwiające rozwiązanie tych umów z jednomiesięcznym okresem wypowiedzenia. W treści umowy zawartej z klubem sportowym ZAKSA SA przewidziano także możliwość natychmiastowego zaprzestania finansowania działań określonych tą umową w przypadku naruszenia prawa w działalności regulowanej umową, korupcji lub zaistnienia okoliczności potwierdzających pogorszenie się kondycji finansowej ZAK.

(dowód: akta kontroli str. 23-42, 130-139, 399-429, 1004)

²⁹ Spółka osiągnęła zysk z działalności operacyjnej w 2014 r. w wysokości 89 489,9 tys. zł, w 2015 r. w wysokości 146 165,8 tys. zł, w 2016 r. w wysokości 115 910 tys. zł.

³⁰ Na 2016 r. prognozowano zysk w wysokości 144 445,0 tys. zł, na 2017 r. w wysokości 88 892,0 tys. zł.

³¹ W zakresie określonym uchwałą nr 177/IX/2012 Zarządu Spółki Grupa Azoty SA z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia kierunków promocji i reklamy grupy kapitałowej Grupa Azoty poprzez sport zawodowy.

³² Badaniem objęto cztery umowy sponsoringu zawarte w imieniu Spółki w okresie od 2015 r. do 2017 r. (I półrocze) z podmiotami, wobec których podjęto zobowiązania o najwyższych wartościach, tj. 1/ umowę z ZAKSA SA w Kędzierzynie-Koźlu: z dnia 9 października 2015 r. z na kwotę netto 18 000 tys. zł (brutto 22 140 tys. zł; aneksem nr 1 z dnia 22 grudnia 2016 r. zwiększono wynagrodzenie klubu o kwotę brutto 922,5 tys. zł), 2/ umowę ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Oddział Kędzierzyn-Koźle z dnia 2 marca 2015 r. na kwotę netto 90 tys. zł (brutto 110,7 tys. zł), 3/ umowę z Ludowym Klubem Jeździeckim „Lewada” z dnia 23 kwietnia 2015 r. na kwotę netto 40 tys. zł (brutto 49,2 tys. zł; aneksem nr 1 z dnia 2 stycznia 2016 r. zwiększono wynagrodzenie do kwoty netto 80 tys. zł, brutto 98,4 tys. zł) oraz 4/ umowę z Towarzystwem Sportowym „Chemik” Kędzierzyn-Koźle z dnia 10 lutego 2017 r. na kwotę brutto 100 tys. zł (aneksem nr 1 z dnia 20 kwietnia 2017 r. obniżono wynagrodzenie klubu do kwoty brutto 90 tys. zł).

³³ Umowa ta została zawarta w dniu 23 kwietnia 2015 r. i obowiązywała do końca 2015 r. W Spółce nie sporządzono planu działalności społeczno-sponsoringowej na 2015 r.

³⁴ Umowy z Towarzystwem Sportowym „Chemik” oraz z Ludowym Klubem Jeździeckim „Lewada”.

³⁵ Umowy ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Oddział Kędzierzyn-Koźle oraz z ZAKSA SA.

W okresie objętym kontrolą Spółka nie posiadała własnych służb prawnych. W latach 2015-2017 (I półrocze) w imieniu Spółki zawarto cztery umowy na usługi prawne, których przedmiotem były:

- usługi pomocy prawnej (w różnych formach, tj. w szczególności w formie konsultacji, uzgodnień, opinii, analiz, przygotowywania projektów umów) w związku z pracą nad nowymi sposobami dystrybucji wszystkich produktów dystrybuowanych na rynkach europejskich oraz rynkach międzynarodowych³⁶,
- przygotowanie wszechstronnego audytu istniejących w Spółce rozwiązań pod kątem ujawnienia „niebezpiecznych” obszarów, ewentualnych nieprawidłowości związanych ze stosowanymi w Spółce procedurami³⁷,
- przeprowadzenie audytu dotyczącego procesów sprzedaży spółek zależnych Spółki³⁸,
- przeprowadzenie audytu otwarcia obejmującego analizę kluczowych umów determinujących koszty funkcjonowania Zarządu i Spółki³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 712-716, 782-804, 808-822, 825-848, 1003)

Wybór wykonawcy umowy na usługi pomocy prawnej w związku z pracami nad nowymi sposobami dystrybucji wszystkich produktów dystrybuowanych na rynkach europejskich oraz rynkach międzynarodowych, tj. White & Case M. Studniarek i Wspólnicy – Kancelarii Prawnej Spółki Komandytowej, został dokonany na poziomie korporacyjnym⁴⁰. Przy wyborze wykonawców pozostałych trzech zadań dysponent zakupu nie miał obowiązku stosowania wewnętrznych procedur udzielania zamówień, gdyż realizacja tych zadań stanowiła działalność twórczą, wyłączoną z trybów i zasad wyboru wykonawców, określonych w zarządzeniu nr 68/14.

(dowód: akta kontroli str. 151, 217, 262)

W latach 2015-2016 obowiązywały także trzy inne umowy na usługi prawne, tj.:

- umowa zawarta w dniu 29 marca 2011 r. z kancelarią prawną Forystek & Partnerzy – Adwokaci i Radcowie Prawni Spółką Partnerską w Krakowie⁴¹, której przedmiotem była bieżąca obsługa prawna Spółki; w umowie tej określono

³⁶ Umowa zawarta w dniu 12 listopada 2015 r. z White & Case M. Studniarek i Wspólnicy – Kancelaria Prawna Spółką Komandytową w Warszawie.

³⁷ Umowa zawarta w dniu 19 października 2015 r. z Elżanowski, Cherka & Wąsowski Kancelaria Prawna Spółką Komandytową w Warszawie.

³⁸ Umowa zawarta w dniu 25 lutego 2016 r. z Elżanowski, Cherka & Wąsowski Kancelaria Prawna Spółką Komandytową w Warszawie.

³⁹ Umowa zawarta w dniu 12 maja 2016 r. z Gotkowicz, Kosmus, Kuczyński i Partnerzy – Adwokaci Spółką Partnerską w Gdańsku.

⁴⁰ Tj. przez Grupę Azoty SA.

⁴¹ W zakresie wydawania opinii prawnych, udzielania porad prawnych oraz wyjaśnień w zakresie stosowania prawa, udzielania pomocy i informacji pracownikom Spółki w sprawach Spółki, uczestniczenia w prowadzonych przez Spółkę negocjacjach, uczestniczenia w prowadzonych przez Spółkę rokowaniach, których celem było nawiązanie, zmiana lub rozwiązanie stosunków prawnych z osobami trzecimi, przygotowania dokumentów niezbędnych do skierowania spraw na drogę sądową, składania w imieniu Spółki we właściwych sądach powszechnych pozwów i wniosków, reprezentowania Spółki przed właściwymi sądami powszechnymi i arbitrażowymi, w tym przed Sądem Najwyższym, WSA i NSA oraz we wszystkich instancjach właściwych w prowadzonych sprawach, reprezentowania Spółki we wszystkich postępowaniach administracyjnych i sądowych, których stroną była Spółka, zleconych do prowadzenia kancelarii, udzielania porad prawnych we wszystkich innych sprawach zleconych przez członków Zarządu Spółki. Zawarta umowa określała możliwość wykonywania obsługi prawnej w dodatkowym zakresie, na odrębne zlecenie, m.in. przeprowadzania audytów prawnych i przygotowywania szczegółowych raportów na potrzeby znaczących transakcji.

miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie netto 45 tys. zł (brutto 55,4 tys. zł)⁴²; umowa ta została wypowiedziana w dniu 27 czerwca 2016 r.;

– umowa zawarta w dniu 20 września 2016 r. z Gotkowicz, Kosmus, Kuczyński i Partnerzy – Adwokaci Spółką Partnerską w Gdańsku, której przedmiotem była bieżąca obsługa prawna Spółki; w umowie tej określono miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe wykonawcy w kwocie netto 58 tys. zł (brutto 71,3 tys. zł)⁴³;

– umowa zawarta w dniu 2 kwietnia 2013 r. z Kancelarią Adwokacką Adwokat Danuty Kępy na wsparcie (m.in. w formie projektów stanowisk i ekspertyz) Prezesa Zarządu w związku z reprezentowaniem interesów Spółki w gremiach zewnętrznych, w szczególności w Radzie Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego; w umowie tej określono miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie netto 2 tys. zł (brutto 2,5 tys. zł); umowa została rozwiązana w dniu 31 marca 2016 r.

Zakres umów zawartych w latach 2015-2016 na zadania doraźne nie był tożsamy z zadaniami zleconymi na podstawie uprzednio zawartych i obowiązujących w tym okresie umów na stałą obsługę prawną kontrolowanej jednostki.

(dowód: akta kontroli str. 724-761, 763-776, 850-865)

Analiza czterech innych umów na usługi doradcze⁴⁴ o łącznej wartości 1 125,4 tys. zł, stanowiących 6% wydatków na usługi doradcze poniesionych w latach 2015-2017 (I półrocze), wykazała, że przy ich zawieraniu w dwóch przypadkach nie przestrzegano zasad wyboru wykonawców określonych w zarządzeniu nr 68/14, co opisano w sekcji *Ustalone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia. Wyboru wykonawców tych umów dokonano po przeprowadzeniu akcji ofertowych. Wybór pozostałych dwóch wykonawców nie podlegał przepisom zarządzenia nr 68/14, gdyż realizowane przez nich działania stanowiły działalność twórczą, wyłączoną z trybów i zasad wyboru wykonawców określonych ww. zarządzeniem.

(dowód: akta kontroli str. 144-149, 439-449, 477-492, 503-706)

W zapytaniu o warunki handlowe na usługę przygotowania wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami dla przedsięwzięcia realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój⁴⁵ (tzw. Demonstrator) określono dwa kryteria oceny ofert, tj. cenę oraz udokumentowane doświadczenie, a także zawarto żądanie przedstawienia przez oferentów wykazu zrealizowanych projektów, które

⁴² Wynagrodzenie z tytułu realizacji tej umowy było zmieniane na podstawie zawieranych aneksów i w okresie objętym kontrolą wynosiło: od 1 stycznia 2015 r. 68,3 tys. zł miesięcznie oraz 4,9 tys. zł z tytułu obsługi spółek zależnych, a od 1 sierpnia 2015 r. 71,3 tys. zł.

⁴³ Zgodnie z rozdziałem IV pkt 1 lit. c zarządzenia nr 48/16 usługi prawne zostały wyłączone ze stosowania trybów i zasad wyboru dostawców.

⁴⁴ Badaniem objęto dwie umowy zawarte w latach 2015-2017 (I półrocze), których wykonawcy zostali wybrani przez pracowników Spółki i w przypadku których istniał obowiązek stosowania regulacji wewnętrznych w zakresie wyboru wykonawców, tj.: 1/ umowę zawartą w dniu 16 sierpnia 2016 r. z WETTIN Spółką z o.o. w Krakowie na przygotowanie wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami dla przedsięwzięcia realizowanego przez ZAK w ramach PO IR (Oś priorytetowa I, Działanie 1.1.2 *Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej* – tzw. Demonstrator), kwota wydatków poniesionych w wyniku realizacji tej umowy wynosiła 458,4 tys. zł, 2/ umowę zawartą w dniu 24 lutego 2016 r. z PwC Polska Spółką z o.o. w Warszawie na świadczenie usług wsparcia w procesie pozyskiwania dotacji na realizację projektów badawczo-rozwojowych planowanych do zgłoszenia w ramach Programu Sektorowego INNOCHEM, kwota wydatków poniesionych w wyniku realizacji tej umowy wynosiła 282 tys. zł. Ponadto badaniem objęto umowę zawartą w dniu 2 lutego 2015 r. z Factor Consulting Spółką z o.o. w Tarnowie na opracowanie dokumentu wewnętrznego (operacyjnego) identyfikującego kierunki rozwoju ZAK w perspektywie lat 2015-2025, na kwotę 243,5 tys. zł, której wykonawcą został wyznaczony przez Zarząd Spółki oraz umowę zawartą w dniu 19 października 2015 r. z Deloitte Advisory Spółką z o.o. w Warszawie na opracowanie programu CSR Spółki, na kwotę brutto 141,5 tys. zł, której wykonawcą został wybrany w trybie zamówienia z wolnej ręki.

⁴⁵ Dalej: PO IR.

otrzymały dofinansowanie, odpowiadających rodzajowo przedmiotowi zamówienia. W ww. zapytaniu nie określono oczekiwanego poziomu doświadczenia, jakim powinien wykazać się oferent ani też nie określono wyznacznika oceny w ramach tego kryterium⁴⁶. Pomimo przedstawienia przez wszystkich wykonawców wymaganych dokumentów dotyczących posiadanego przez nich doświadczenia, członkowie zespołu dokonującego wyboru wskazali jako najkorzystniejszą, ofertę zawierającą wynagrodzenie wyższe o kwotę netto 95 tys. zł (tj. o 31,5%) od najtańszej oferty. W uzasadnieniu wyboru wykonawcy (w punkcie 11 protokołu z akcji ofertowej) stwierdzono, że wybrana firma, tj. WETTIN Spółka z o.o., przedstawiła najkorzystniejszą ofertę pod względem cenowym, mimo że inny oferent, Ernst & Young Doradztwo Podatkowe Spółka z o.o., przedstawił ofertę zawierającą wynagrodzenie niższe o kwotę netto 95 tys. zł (tj. 31,5%) od wynagrodzenia wybranego wykonawcy⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 508, 525, 554-559, 573-579)

Jak wyjaśnili członkowie zespołu dokonującego wyboru wykonawcy, *Wybrana firma posiadała na ten czas 18 lat doświadczenia w przygotowywaniu dokumentacji aplikacyjnej oraz oferowała pomoc we wszystkich etapach pozyskiwania źródeł finansowania ze środków publicznych. Ponadto firma Wettin współpracowała z Grupą Azoty ZAK SA w pozyskaniu środków unijnych na utworzenie Centrum Badawczo-Rozwojowego, na które Spółka otrzymała dofinansowanie. Firma w swojej obszernie zaprezentowanej ofercie (w przeciwieństwie do Ernst & Young) zagwarantowała naszej Spółce kompleksową usługę doradztwa dotacyjnego poprzez zdiagnozowanie potrzeb, napisanie projektu aż po ostateczne rozliczenie. Firma Wettin na dowód swojej skuteczności w zakresie dofinansowania projektów B+R, do których m.in. należy projekt Demonstrator, przedstawiła długą listę czołowych uczelni, z którymi od lat współpracuje. Efektywna współpraca Wettin z uczelniami pozwala na realizację bardzo skomplikowanych projektów w ramach konsorcjów zawiązanych pomiędzy przedsiębiorcami a jednostkami naukowymi. Przekłada się to również na wyższą jakość i skuteczność wniosków o dofinansowanie w obszarze B+R, która przekracza 90%. Dodatkowym atutem przemawiającym za firmą był fakt przygotowania wniosku, który otrzymał dofinansowanie dla Dużego Przedsiębiorcy z sektora chemicznego, w którym działa nasza Spółka.*

(dowód: akta kontroli str. 924-931)

Kierownik Biura Strategii wyjaśniła: *Tworząc dokument „Zapytanie o warunki handlowe” Spółka kierowała się zasadą uczciwej konkurencji, która nierozłącznie jest związana z zasadą równości, tj. zasadą równego traktowania ubiegających się o zamówienie. Zgodnie z tą zasadą wszystkich oferentów należy traktować na równych zasadach, z zachowaniem tożsamyh kryteriów wobec wszystkich. Doprecyzowanie ile firma musi mieć złożonych wniosków lub ile ze złożonych wniosków otrzymało dotacje, czy też wartość dofinansowania mogło narzucać stwierdzenie, iż „Zapytanie o warunki handlowe” zostało wprost stworzone pod konkretną firmę.*

(dowód: akta kontroli str. 710-711)

⁴⁶ Np. wartość dofinansowania uzyskanego w wyniku złożenia wniosków o dofinansowanie sporządzonych przez oferentów, liczba sporządzonych wniosków o dofinansowanie, przedmiot dofinansowanych przedsięwzięć.

⁴⁷ Cena została wyliczona dla kosztów kwalifikowanych w wysokości 40 mln zł i dofinansowania w kwocie 16 mln zł.

Uwaga dotycząca
badanej
działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że brak sprecyzowania zasad oceny ofert według kryterium doświadczenia umożliwił dowolną interpretację tego kryterium (co potwierdzają wyjaśnienia złożone przez członków zespołu dokonującego wyboru wykonawcy), a tym samym umożliwił dokonanie wyboru każdego spośród wykonawców, którzy przedstawili wykaz usług odpowiadających rodzajowo przedmiotowi zamówienia. Powyższe stwarzało ryzyko wyłonienia oferty, która nie była najkorzystniejsza z punktu widzenia interesów Spółki.

Opis stanu
faktycznego

Zawarte ww. cztery umowy doradcze zawierały zapisy dotyczące obowiązku zachowania poufności, zgodnie z postanowieniami zarządzeń Prezesa Zarządu nr 69/12 z dnia 30 listopada 2012 r. *w sprawie zasad zawierania umów, których stroną jest ZAK SA* oraz nr 59/15 z dnia 5 listopada 2015 r. *w sprawie zawierania umów, których stroną jest Grupa Azoty ZAK SA*

(dowód: akta kontroli str. 353-394, 441-449, 484-492, 580-590, 678-706)

1.3. Badane umowy na usługi medialne⁴⁸, na realizację których poniesiono w okresie objętym kontrolą wydatki w łącznej kwocie 263,2 tys. zł (17% wydatków na usługi medialne poniesione w okresie objętym kontrolą), zawierały zapisy dotyczące kar umownych. Ponadto dwie z ww. umów, zawarte w okresie obowiązywania załącznika nr 1 do zarządzenia nr 59/15 Prezesa Zarządu z dnia 5 listopada 2015 r. *w sprawie zawierania umów, których stroną jest Grupa Azoty ZAK SA*⁴⁹, zawierały postanowienia dotyczące kar umownych w wysokości wynikającej z pkt 8 i pkt 9 tego załącznika⁵⁰.

(dowód: akta kontroli str. 140-143, 869-889)

Jak wyjaśniła Kierownik Biura Komunikacji, umowy na usługi medialne zawierane są ze *wszystkimi przedstawicielami lokalnych mediów w celu utrzymania ciągłego kontaktu z lokalnymi interesariuszami, w tym społecznością lokalną, pracownikami i emerytowanymi pracownikami. Umowy negocjowane są indywidualnie z każdym z wykonawców biorąc pod uwagę specyfikę oraz zasięg ich działania, jak również oczekiwania Grupy Azoty ZAK SA. Grupa Azoty ZAK SA odpowiada za współpracę lokalną z mediami, natomiast komunikacja na poziomie ogólnopolskim leży w kompetencjach Departamentu Korporacyjnego Komunikacji Grupy Azoty SA.*

(dowód: akta kontroli str. 890-891)

⁴⁸ Badaniem objęto umowy o najwyższych wartościach zawarte w okresie objętym kontrolą, tj.: 1/ umowę zawartą w dniu 30 stycznia 2017 r. z Leszkiem Stańskim prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Leszek Stański Firma Handlowa „MICROPRO” w Kędzierzynie-Koźlu na przeprowadzenie kampanii promocyjno-reklamowej ZAK na łamach czasopisma *Tygodnik 7 dni*, w szczególności zamieszczanie tekstów o charakterze informacyjnym, poświęconym działalności ZAK oraz ogłoszeń i komunikatów na kwotę brutto 147,6 tys. zł, 2/ umowę z dnia 2 stycznia 2015 r. z Telewizją TVM Spółką z o.o., w brzmieniu określonym aneksem nr 1 z dnia 4 lutego 2016 r., na przeprowadzenie kampanii promocyjno-reklamowej Spółki w ramach programu „ZAKSA na MAKSA” na kwotę brutto 88,6 tys. zł, 3/ umowę zawartą w dniu 25 sierpnia 2015 r. z Telewizją TVM Spółką z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu, w brzmieniu określonym aneksami z dnia 4 stycznia i 1 września 2016 r., na przeprowadzenie kampanii promocyjno-reklamowej na łamach tygodnika *Dobra Gazeta* na kwotę 86,1 tys. zł.

⁴⁹ Tj. do dnia 8 czerwca 2016 r.

⁵⁰ W przypadku odstąpienia od realizacji umowy obowiązywała kara w wysokości 10% wartości netto wynagrodzenia, w przypadku nienależytego wykonania zamówienia – kara w wysokości 10% wartości netto wynagrodzenia, a w przypadku opóźnienia – kara w wysokości 0,2% wartości netto wynagrodzenia za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia. Jeżeli kara umowna nie pokrywała wielkości poniesionej szkody, zleceniodawca mógł dochodzić odszkodowania uzupełniającego.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wyboru wykonawców dwóch usług doradczych dokonano niezgodnie z postanowieniami zarządzenia nr 68/14. I tak:

a/ zapisy części I rozdziału I pkt 2.2 ppkt 12 zarządzenia nr 68/14 obligowały zespół prowadzący pisemną akcję ofertową do wstrzymania się od wyboru wykonawcy w tym trybie w sytuacji, gdy wybrana oferta z wynegocjowaną ceną przekraczała dopuszczalną granicę kwoty ustalonej dla tego trybu⁵¹; tymczasem w przypadku wyboru wykonawcy usługi przygotowania wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami dla przedsięwzięcia realizowanego przez ZAK w ramach PO IR, pomimo przekroczenia kwoty ustalonej dla zastosowanego trybu, nie powiadomiono o tym fakcie Kierownika Biura Przetargów oraz nie przekazano mu kopii zapytania o warunki handlowe⁵², a akcja ofertowa była kontynuowana bez sporządzenia i akceptacji stosownego wniosku⁵³; ponadto w ramach tego postępowanie nie powołano pisemnie zespołu osób, które dokonały wyboru wykonawcy do czego obligowały zapisy części I rozdziału I pkt 2.2 ppkt 4 zarządzenia nr 68/14.

(dowód: akta kontroli str. 206-249, 577-579, 914-916, 919-921)

b/ zgodnie z postanowieniami części I rozdziału I pkt 2.1 ppkt 4 zarządzenia nr 68/14 dysponent zakupu winien wysłać do co najmniej trzech dostawców zapytanie o warunki handlowe według wzoru określonego w załączniku nr 1 do tego zarządzenia; tymczasem w przypadku wyboru wykonawcy usługi wsparcia w procesie pozyskiwania dotacji na realizację projektów badawczo-rozwojowych planowanych do zgłoszenia w ramach Programu Sektorowego INNOCHEM⁵⁴, dokonanego w trybie akcji ofertowej⁵⁵, zaproszenia do składania ofert przekazano w formie wiadomości elektronicznych, nie określając w nich kryteriów oceny, oczekiwanej zawartości ofert, ani wymagań wobec wykonawców, tj. elementów zawartych we wzorze zapytania o warunki handlowe⁵⁶; ponadto, mimo że wartość najniższej oferty przekraczała kwotę 100 tys. zł netto, zespół prowadzący akcję ofertową nie wstrzymał prac, nie powiadomił o akcji ofertowej Kierownika Biura Przetargów oraz nie przesłał mu kopii zapytania o warunki handlowe⁵⁷, do czego obligowały zapisy części I rozdziału I pkt 2.1 ppkt 8 zarządzenia nr 68/14; w wyniku powyższego postępowanie było kontynuowane i zostało zakończone wyborem wykonawcy; przed realizacją akcji ofertowej nie powołano także pisemnie zespołu osób, które dokonały wyboru wykonawcy, do czego obligowały zapisy części I rozdziału I pkt 2.1. ppkt 4 zarządzenia nr 68/14.

(dowód: akta kontroli str. 206-249, 591-597, 676-677, 914-916)

W odniesieniu do obu postępowań Kierownik Biura Strategii wyjaśniła, iż *zgodnie z zarządzeniem nr 68/14 w sprawie trybu i zasad wyboru w Grupie Azoty ZAK SA dostawców wyrobów i usług, wszelkie działania w obszarze prac badawczo-rozwojowych oraz prac z zakresu działalności twórczej wyłączone są zgodnie z Rozdziałem IV, z trybów i zasad określonej w Części I Rozdział I, II, III*

⁵¹ Tj. kwotę netto 200 tys. zł. W takiej sytuacji obowiązkiem dysponenta zakupu było sporządzenie protokołu zawierającego wartość otrzymanych ofert i potwierdzenie zamknięcia postępowania bez dokonywania wyboru wykonawcy lub wystąpienie o kontynuację akcji ofertowej.

⁵² Zgodnie z zasadami wynikającym z części I rozdziału I pkt 2.1. ppkt 8 zarządzenia nr 68/14.

⁵³ Wg wzoru nr 17 określonego w zarządzeniu nr 68/14.

⁵⁴ Zakres usług obejmował przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej, organizację warsztatów dotyczących realizacji i rozliczania dofinansowanych projektów oraz wsparcie Spółki w zakresie rozliczania dostępnej pomocy publicznej.

⁵⁵ Dla wartości zamówienia wyższej niż 5 tys. zł, lecz niższej lub równej 100 tys. zł.

⁵⁶ Wg wzoru nr 1 określonego w zarządzeniu nr 68/14.

⁵⁷ Obowiązkiem Kierownika Biura Przetargów było oddelegowanie pracownika Biura do pracy w zespole prowadzącym akcję ofertową w celu jej kontynuacji.

ww. zarządzenia. Wyjaśniła również, że działania związane z akcjami ofertowymi w ramach programów INNOCHEM i Demonstrator zostały przeprowadzone zgodnie z przyjętymi w komórce organizacyjnej zasadami. Wyjaśniła także: Decyzja o przystąpieniu do konkursów Innochem, Demonstrator po raz pierwszy przez Grupę Azoty ZAK SA wiązała się z pozyskaniem know-how pracy firm świadczących usługi wsparcia w procesie pozyskania dotacji na realizację projektów badawczych, rozwojowych. Dzięki temu zyskałyśmy wiedzę, która stanowiła podstawę do samodzielnego przygotowania wniosków do konkursów w następnych rozdaniach programu POIR w 2017 r. (...) Dzięki takiemu rozwiązaniu przyswojenie „dobrych praktyk” poskutkowało pozyskaniem dofinansowania w kolejnym rozdaniu INNOCHEM. (...) Chcielibyśmy zwrócić uwagę, iż skorzystanie z usług firm Wettin i PwC nastąpiło w różnych konkursach POIR z innymi wytycznymi co umożliwi nam wykorzystanie zdobytych „dobrych praktyk” w przyszłych konkursach.

(dowód: akta kontroli str. 710-711, 916)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wnioski o dofinansowanie nie zostały wskazane jako utwory w przepisach ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o *prawie autorskim i prawach pokrewnych*⁵⁸. Dlatego też zdaniem Najwyższej Izby Kontroli sporządzenie wniosków o dofinansowanie realizowanych przez jednostkę kontrolowaną przedsięwzięć ze środków Unii Europejskiej nie stanowiło działalności twórczej, a tym samym nie podlegało wyłączeniu z trybów i zasad określonych w części I rozdział I, II i III zarządzenia nr 68/14. Wnioski o dofinansowanie przygotowywane w ramach umów: z dnia 16 sierpnia 2016 r. zawartej z WETTIN Spółką z o. o. oraz z dnia 24 lutego 2016 r. zawartej z PwC Polska Spółką z o. o. były bowiem sporządzane na podstawie informacji, materiałów i dokumentów pozyskanych od Grupy Azoty ZAK SA, a ewentualna swoboda indywidualnego ujęcia treści wniosków była ograniczona wymogami wynikającymi z powszechnie dostępnej dokumentacji PO IR. Na uwzględnienie nie zasługuje również wskazany w złożonych wyjaśnieniach argument pozyskania know-how i wykorzystania „dobrych praktyk” firm doradczych. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ww. ustawy, jedną z przesłanek warunkujących istnienie utworu jest jego ustalenie w jakiegokolwiek postaci. W analizowanych przypadkach natomiast nastąpiło wykorzystanie fachowej wiedzy firm doradczych, co nie jest równoznaczne z przekazaniem know-how. Należy również zauważyć, że usługi doradcze związane z opracowaniem wniosków w celu pozyskania funduszy unijnych zostały wprost wyłączone z trybów i zasad wyboru dostawców dopiero w zarządzeniu nr 48/16, obowiązującym w Spółce od dnia 14 września 2016 r.

2. W trzech umowach sponsoringu⁵⁹ nie zawarto, wbrew zapisom *Polityki społeczno-sponsoringowej Grupy Azoty oraz zasad jej funkcjonowania* (tj. pkt 2 sekcji *Warunki prowadzenia działalności społeczno-sponsoringowej*), postanowień o możliwości natychmiastowego zaprzestania finansowania tych działań przez Spółkę w przypadku naruszenia przez usługodawcę prawa w działalności regulowanej umową, korupcji dotyczącej usługodawcy lub zaistnienia okoliczności potwierdzających pogorszenie się kondycji finansowej spółki.

Prezes Zarządu w latach 2012-2016 wyjaśnił: *Rok 2015 był pierwszym rokiem wejścia w życie nowych zapisów, co mogło spowodować jeszcze niepełne jej wdrożenie, zwykłe zapomnienie lub niezastosowanie w pełni któregoś jej zapisu.*

⁵⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 880 ze zm.

⁵⁹ W umowie ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Oddział Kędzierzyn-Koźle z dnia 2 marca 2015 r., w umowie ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Oddział Kędzierzyn-Koźle z dnia 2 marca 2015 r. oraz w umowie z Towarzystwem Sportowym „Chemik” Kędzierzyn-Koźle z dnia 10 lutego 2017 r.

Prezes Zarządu w latach 2016-2017 wyjaśnił: *Umowa ta należy do kategorii umów o świadczenia usług. Na mocy art. 746 KC (w zw. z art. 750 KC) mogła być ona wypowiedziana w każdym czasie, zaś z ważnych powodów bez jakichkolwiek konsekwencji dla Spółki. Brak klauzuli, o której wspomina NIK nie zmienia zatem w jakikolwiek sposób bezpieczeństwa prawnego Spółki. Przywołane powyżej przepisy Kodeksu cywilnego realizowały ten cel.*

(dowód: akta kontroli str. 410-429, 986-992)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że obowiązek ujęcia w umowach sponsoringu zapisów o możliwości natychmiastowego zaprzestania finansowania tych działań wynikał z obowiązujących w Spółce dokumentów o charakterze korporacyjnym. Ponadto wskazać należy, że pomimo iż przywołany przez Prezesa Zarządu przepis art. 746 § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 750 ustawy *Kodeks cywilny* dawał Spółce możliwość wypowiedzenia ww. umów w każdym czasie (w tym także w sytuacjach wskazanych w *Polityce społeczno-sponsoringowej Grupy Azoty oraz zasad jej funkcjonowania*), to jednak należy mieć na uwadze również pozostałą treść art. 746 § 1 ustawy *Kodeks cywilny*, w której wskazano na obowiązek zwrócenia usługodawcy wydatków poniesionych przez niego w celu należytego wykonania zlecenia oraz wypłacenia części wynagrodzenia za wcześniej wykonane czynności a także wskazano na możliwość odpowiedzialności odszkodowawczej Spółki wobec usługodawcy w przypadku wypowiedzenia następującego bez ważnego powodu.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Mierzenie efektów działalności sponsoringowej oraz zakupu usług medialnych i doradczych

Opis stanu faktycznego

2.1. W polityce sponsoringowej obowiązującej w Spółce wprowadzono zasady nadzoru, oceny i monitorowania realizacji planów prowadzenia działalności społeczno-sponsoringowej. Zgodnie z treścią ww. polityki jednostka kontrolowana prowadziła w latach 2016-2017 działalność społeczno-sponsoringową w oparciu o ww. plan, określający kwotę środków przekazywanych interesariuszom danej spółki na ww. działalność⁶⁰. Przyjęty przez Zarząd plan przedkładany był Radzie Nadzorczej ZAK do wiadomości, a z jego realizacji sporządzano kwartalne raporty. Stosownie do wymogów wynikających z treści polityki sponsoringowej jednostka kontrolowana zobowiązana była do corocznego raportowania w *Sprawozdaniu zarządu z działalności spółki* o wynikach zrealizowanych działań społeczno-sponsoringowych, w tym w szczególności do przedstawienia: a/ zestawienia kwotowego i podmiotowego zawartych umów, b/ analizy celowości zawartych umów społeczno-sponsoringowych, c/ beneficjentów pomocy i d/ informacji o zgodzie Rady Nadzorczej na realizację takich działań.

W treści umów sponsorskich zawartych przez ZAK w latach 2015-2017 zamieszczono zapisy obligujące dotowanych do sporządzenia i przekazania Spółce raportu końcowego lub informacji podsumowujących zrealizowane działania wraz z załączoną dokumentacją zdjęciową.

Polityka sponsoringowa zobowiązywała ponadto Zarząd jednostki kontrolowanej do przedstawiania Radzie Nadzorczej raportów z efektywności działań sponsoringowych wyłącznie w zakresie finansowania sportu zawodowego. Ponadto, po zakończeniu realizacji umów sponsoringowych w zakresie finansowania sportu

⁶⁰ Na podstawie planowanych umów reklamowych, darowizn lub stypendiów.

zawodowego, nakładała obowiązek opiniowania przez Radę Nadzorczą raportów z analizy efektywności tych działań.

Kierownik Biura Komunikacji wyjaśniła, iż ZAK *nie posiada procedury dokonywania oceny efektów zakupu usług medialnych i doradczych*.

W okresie objętym kontrolą w ZAK obowiązywał plan działalności społeczno-sponsoringowej na 2016 r., który został zaktualizowany w grudniu 2016 r. oraz analogiczny plan na 2017 r., który do dnia zakończenia kontroli został jednokrotnie zaktualizowany w czerwcu 2017 r. W sporządzonych planach wskazano wspierane podmioty, wysokość kwoty dotacji, okres obowiązywania umów i ich zakres, zakładane cele oraz spodziewane efekty zawartych umów. Plany te zostały zatwierdzone przez Prezesa Zarządu, a zgodę na ich realizację wyraziła Rada Nadzorcza⁶¹.

Stosownie do wymogów wynikających z zapisów polityki sponsoringowej sprawozdania zarządu z działalności spółki za lata 2015 i 2016 zawierały informacje o podmiotach, z którymi zawarto umowy sponsoringowe, celu ich zawarcia i kwotach wynikających z tych umów.

(dowód: akta kontroli str. 5-14, 23-42, 108)

2.2. W okresie objętym kontrolą Rada Nadzorcza prowadziła monitoring realizacji planu poprzez bieżące otrzymywanie informacji o zmianach w wysokości finansowania poszczególnych działań przewidywanych do wsparcia w ramach sponsoringu⁶², a także poprzez informacje zawarte w raportach podsumowujących wyniki umów sponsorskich finansujących sport zawodowy⁶³. Podczas posiedzeń Rady Nadzorczej omawiano również kwestie związane z monitoringiem działań z zakresu public relations Spółki. W okresie objętym kontrolą jednostka kontrolowana otrzymała od wszystkich objętych wsparciem podmiotów raporty końcowe (po zakończeniu umowy sponsoringowej) lub sprawozdania zawierające podsumowanie realizacji zapisów i celów określonych w umowie (po zakończeniu realizacji umowy).

W latach 2015-2017 (I półrocze) Spółka nie dokonywała oceny efektu zakupu usług medialnych i doradczych. Kierownik Biura Komunikacji wyjaśniła, iż pomimo braku dokonywania takiej oceny *Biuro Komunikacji Spółki prowadzi bieżący monitoring związany z realizacją umów medialnych, sprawdzając artykuły/informacje pojawiające się w mediach*.

(dowód: akta kontroli str. 23-42, 53-55, 75-105, 108)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

⁶¹ Protokół z posiedzenia Rady Nadzorczej nr 14/IX/15 z dnia 10 lutego 2016 r. i nr 24/IX/17 z dnia 27 kwietnia 2017 r.

⁶² Protokół z posiedzenia Rady Nadzorczej nr 21/IC/17 z dnia 31 stycznia 2017 r.

⁶³ Protokół z posiedzenia Rady Nadzorczej nr 17/IX/16 z dnia 21 czerwca 2016 r. i nr 23/IX/17 z dnia 30 marca 2017 r.

3. Osiąganie celów działalności sponsoringowej oraz wydatkowania środków na zakup usług medialnych i doradczych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zapisami polityki sponsoringowej Zarząd ZAK przedstawił Radzie Nadzorczej raporty z efektywności działań sponsoringowych dotyczących finansowania sportu zawodowego⁶⁴ w latach 2015-2016, które zostały przez ww. Radę przyjęte do wiadomości.

W latach 2015-2017 (I półrocze) sponsoring sportu zawodowego realizowany był wyłącznie na podstawie umów sponsorskich zawartych z ZAKSA SA (tj. umowy z dnia 6 czerwca 2014 r. obowiązującej od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz umowy z dnia 9 października 2015 r. obowiązującej od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.). W związku z opracowywaniem ww. raportów efektywności Spółka zleciła badanie wartości mediowej drużyny siatkarzy ZAKSA SA w 2015 r. firmie Pentagon Research, a w 2016 r. firmie Sponsoring Inside. W raportach tych wskazano świadczenia reklamowe wynikające z zawartych umów⁶⁵ oraz dodatkowe działania promocyjne, przedstawiono rankingi dyscyplin sportowych pod względem łącznej wartości ekspozycji sponsorów w telewizji w sezonach 2014/2015 oraz 2015/2016, a także podsumowano osiągnięcia sportowe ZAKSA SA w poszczególnych sezonach, w tym liczbę transmisji telewizyjnych oraz średnią frekwencję na meczach. W przypadku pozostałych umów sponsorskich realizowanych w latach 2015-2016⁶⁶ (które nie dotyczyły finansowania sportu zawodowego) podmioty, które otrzymały wsparcie przekazały raporty końcowe lub sprawozdania zawierające podsumowanie realizacji zapisów i celów określonych w umowie wraz z dokumentacją zdjęciową, potwierdzające osiągnięcie zamierzonych efektów.

Badanie realizacji czterech⁶⁷ z 33 zawartych w okresie objętym kontrolą⁶⁸ umów doradczych wykazało, iż we wszystkich przypadkach otrzymany produkt był zgodny z zawartą umową. I tak:

- efektem dwóch umów było opracowanie trzech wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, z których dwa⁶⁹ zostały rozpatrzone pozytywnie, a Spółka otrzymała dofinansowanie na realizację objętych nimi inwestycji; natomiast trzeci z wniosków został oceniony negatywnie w toku oceny merytorycznej;

- w dwóch przypadkach wykonawcy przedstawili opracowane dokumenty pn.: *Kierunki rozwoju Grupy Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn SA w perspektywie lat 2015-2025* oraz *Strategia odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty SA na lata 2016-2020*; pierwszy z ww. dokumentów był podstawą dla opracowania *Strategii rozwoju Grupy Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn SA 2015-2020 oraz w perspektywie do 2025 r.*

(dowód: akta kontroli str. 85, 94, 108-110)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

⁶⁴ Protokół z posiedzenia Rady Nadzorczej nr 17/IX/16 z dnia 21 czerwca 2016 r. i nr 23/IX/17 z dnia 30 marca 2017 r.

⁶⁵ Również w postaci dołączonej dokumentacji zdjęciowej.

⁶⁶ 14 umów.

⁶⁷ Umowa z WETTIN Spółką z o. o. na przygotowanie wniosku o dofinansowanie w ramach PO IR, umowa z PwC Polska Spółką z o. o. na przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej, umowa z Deloitte Advisory Spółką z o. o. na opracowanie programu CSR Grupy Azoty, umowa z Factor Consulting Spółką z o. o. na opracowanie dokumentu operacyjnego dot. perspektyw rozwoju Spółki.

⁶⁸ 1 stycznia 2015 r. – 30 czerwca 2017 r.

⁶⁹ Wniosek złożony w ramach działania 1.1.2 PO IR oraz jeden z wniosków złożonych w ramach działania 1.2 PO IR.

4. Gospodarność wydatków na działalność sponsoringową, zakup usług medialnych i doradczych

Opis stanu faktycznego

4.1. Zawierając trzy⁷⁰ z czterech umów sponsoringu objętych badaniem, Zarząd nie dysponował profesjonalną analizą rynku medialnego, obejmującą efektywność działalności sponsoringowej w kontekście kosztów dotarcia do odbiorców, co uniemożliwiło dokonanie analizy porównawczej z efektywnością takich działań świadczonych przez podmioty z sektora prywatnego.

(dowód: akta kontroli str. 969-970)

Była Kierownik Biura Relacji Inwestorskich i PR wyjaśniła: *Podjęmowanie działań sponsoringowych w Grupie Azoty ZAK SA opierało się na obowiązujących w Spółce zarządzeniach/procedurach. Zakładane efekty i cele były uwzględniane w Planie prowadzenia działalności społeczno-sponsoringowej.*

(dowód: akta kontroli str. 996, 998)

Jak wyjaśnił Prezes Zarządu w latach 2012-2016 *Poszczególne działania sponsoringowe zawsze były poprzedzone wewnętrzną dyskusją. Kluczowe w tym zakresie były opinie właściwej komórki organizacyjnej, konsultacje z departamentem korporacyjnym (Departament Komunikacji i Marketingu). Staraliśmy się w jak największym stopniu dbać o zasadność wydatkowanych środków finansowanych, w związku z tym ZAK SA bardzo rzadko angażował się w taką działalność, zdecydowana większość projektów miała charakter wieloletni (...) co jakiś czas spotykaliśmy się z całym Biurem Komunikacji ZAK SA w celu analizy naszych działań sponsoringowych, kluczowe decyzje były omawiane na Zarządzie Spółki (...) Kwestia korzyści wizerunkowych lub handlowych była często obecna w naszych wewnętrznych dyskusjach przy omawianiu projektów. Być może pewne rzeczy nie zostały zachowane w formie pisemnej, ale staraliśmy się, by nasze działania były ukierunkowane na takie właśnie korzyści i wielokrotnie nasze wyniki finansowe i partnerską współpracę z klientami i otoczeniem.*

(dowód: akta kontroli str. 893)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że określenie spodziewanej wartości usług reklamowych, uzyskanych w ramach prowadzonych działań sponsoringowych, ogranicza ryzyko ponoszenia nadmiernych kosztów w relacji do uzyskanych efektów takich działań.

Opis stanu faktycznego

4.2. W Spółce nie dokonywano szacowania wartości nabywanych usług doradczych, jednakże z wyjaśnień złożonych przez pracowników odpowiedzialnych za dokonywanie zakupów objętych badaniem w ramach niniejszej kontroli wynikało, iż posiadali oni wiedzę na temat cen rynkowych nabywanych usług. Jak wyjaśniła Kierownik Biura Strategii, odpowiedzialna za dokonanie zakupu usług w zakresie sporządzenia wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków Unii Europejskiej w ramach PO IR, *specyfika obszaru dot. dofinansowania projektów INNOCHEM jak i Demonstratora nie pozwala oszacować wartości usług wsparcia w procesie pozyskania dotacji na realizację projektów badawczo rozwojowych przed przygotowaniem wniosku i otrzymaniem dotacji. Ostateczna wartość projektu znana jest dopiero podczas składania wniosku i może znacznie odbiegać od szacowanych kosztów. Równocześnie ostateczna wysokość dotacji, jak i decyzja o jej przyznaniu uzależniona jest od oceny wystawionej przez instytucję ogłaszającą konkurs.*

⁷⁰ Umowy: ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Oddział Kędzierzyn-Koźle z dnia 2 marca 2015 r., umowa z Ludowym Klubem Jeździeckim „Lewada” z dnia 22 kwietnia 2015 r. oraz umowa z Towarzystwem Sportowym „Chemik” Kędzierzyn-Koźle z dnia 10 lutego 2017 r.

W odniesieniu do braku oszacowania wartości usługi sporządzenia dokumentu pn. *Kierunki rozwoju Grupy Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn SA w perspektywie lat 2015-2025* Kierownik Biura Strategii wyjaśniła: *Wiedza na temat poziomu wynagrodzenia za przygotowanie dokumentów strategicznych w Spółce istniała, gdyż w roku 2014 i latach wcześniejszych w Grupie Azoty były tworzone dokumenty o charakterze strategicznym, a sama firma Factor Consulting była jednym ze sprawdzonych przez Grupę Azoty SA dostawców przedmiotowych usług.*

Ponadto była Kierownik Biura Relacji Inwestorskich i PR, odpowiedzialna za zakup usługi obejmującej wykonanie Programu CSR Spółki, wyjaśniła: *Spółka dokonała wyboru wykonawcy zadania ze względu na fakt, że realizował on zadanie opracowania strategii rozwoju dla całej Grupy Azoty i w tym kontekście zlecenie ww. wykonawcy usługi opracowania Strategii odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK SA na lata 2016-2020 miało na celu zachowanie spójności opracowań.*

Prezes Zarządu w latach 2016-2017, który zatwierdził wybór wykonawcy audytu otwarcia obejmującego analizę kluczowych umów determinujących koszty funkcjonowania Zarządu i Spółki wyjaśnił: *Moja wieloletnia aktywność biznesowa, w toku której współpracowałem z kancelariami prawnymi determinowała bardzo dobrą znajomość rynku usług prawniczych, a w szczególności obwiązujących na nim stawek. (...) Zlecając wykonanie audytu „kluczowych umów” kancelarii Gotkowicz Kosmus Kuczyński i Partnerzy – Adwokaci wyraźnie zaznaczyłem kontrahentowi, iż oczekuję preferencyjnej stawki, gdyż zadowolające wykonanie usługi może zaowocować szerszą i długoterminową współpracą (nie zaciągając w tym zakresie jakichkolwiek zobowiązań handlowych). Przedstawiona oferta (...) okazała się bardzo atrakcyjna. Dokonując analizy nakładu pracy koniecznego na wykonanie zlecenia, oceniam, że zostało ono wykonane w granicach 100 PLN netto za godzinę pracy. Taka stawka na rynku usług prawniczych, biorąc pod uwagę czołowe, a nawet „średnie” kancelarie prawne jest bardzo niska.*

(dowód: akta kontroli str. 473-474, 499-501, 961-962, 986-994, 999-1000)

4.3. W siedmiu z ośmiu analizowanych umów doradczych zawarto postanowienia zabezpieczające interes Spółki w przypadku nienależytego wykonania umowy, tzn. uwzględniono w nich postanowienia dotyczące kar umownych oraz odszkodowań⁷¹. Zapisów takich nie zamieszczono w umowie z dnia 19 października 2015 r. zawartej z Elżanowski, Cherka & Wąsowski Kancelaria Prawna Spółką Komandytową, której przedmiotem było przeprowadzenie audytu istniejących w Spółce rozwiązań pod kątem ujawnienia „niebezpiecznych” obszarów.

(dowód: akta kontroli str. 441-449, 484-492, 580-590, 678-706, 782-804, 808-822, 825-848, 851-865)

⁷¹ Zapisy dotyczące odszkodowań należnych Spółce w przypadku poniesienia szkody przewyższającej wysokość zastrzeżonych kar umownych zawarto w pięciu umowach na usługi doradcze, tj.: a/ w umowie z dnia 2 lutego 2015 r. zawartej z Factor Consulting Spółką z o. o. w Tarnowie na opracowanie dokumentu wewnętrznego (operacyjnego) identyfikującego kierunki rozwoju ZAK w perspektywie lat 2015-2025, b/ w umowie z dnia 19 października 2015 r. zawartej z Deloitte Advisory Spółką z o. o. w Warszawie na opracowanie programu CSR Spółki, c/ w umowie z dnia 25 lutego 2016 r. zawartej z Elżanowski, Cherka & Wąsowski Kancelaria Prawna Spółką Komandytową w Warszawie na świadczenie usług prawnych w zakresie audytu procesów sprzedaży/likwidacji spółek zależnych ZAK, d/ w umowach zawartych z Gotkowicz, Kosmus, Kuczyński i Partnerzy – Adwokaci Spółką Partnerską w Gdańsku: z dnia 12 maja 2016 r. na świadczenie usług prawnych w zakresie audytu otwarcia w Spółce oraz z dnia 20 września 2016 r. na świadczenie stałej obsługi prawnej.

Uwaga dotycząca
badanej
działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zaniechanie umownego zabezpieczenia interesów Spółki (analogicznie jak w przypadku innych usług doradczych zawartych w okresie objętym kontrolą) w przypadku nienależytego wykonania umowy z dnia 19 października 2015 r. pozbawiało ZAK możliwości uzyskania w sposób uproszczony ewentualnej rekompensaty finansowej za nieterminową realizację przedmiotu tej umowy.

Opis stanu
faktycznego

W trzech przypadkach zobowiązania zostały przez wykonawców wykonane po terminie określonym w umowach. I tak:

a/ w umowie zawartej w dniu 19 października 2015 r. z Elżanowski, Cherka & Wąsowski Kancelaria Prawna Spółką Komandytową na przeprowadzenie audytu istniejących w Spółce rozwiązań pod kątem ujawnienia „niebezpiecznych” obszarów termin wykonania audytu upływał w dniu 30 listopada 2015 r., natomiast opinia prawna została sporządzona przez wykonawcę w dniu 18 grudnia 2015 r. i przekazana Spółce w dniu 29 grudnia 2015 r..

(dowód: akta kontroli str. 782-795, 1002, 1026)

Prezes Zarządu w latach 2012-2016 wyjaśnił: *Dokładaliśmy w pełni starań, aby wszystkie umowy, bez względu na rodzaj i podmiot, miały ten sam standard. Było to zgodne z naszym Zintegrowanym Systemem Zarządzania. Każdy taki dokument miał ścieżkę legislacyjną i przed przekazaniem do ostatecznego podpisu przechodził przez wiele komórek i osób. Mogło się zdarzyć że na którymś etapie jakiś zapis został pominięty, ale nie potrafię odpowiedzieć, dlaczego tak się stało, zwłaszcza że pracowaliśmy według określonych standardów.*

(dowód: akta kontroli str. 896-897)

b/ pomimo nieterminowej realizacji przez Factor Consulting Spółkę z o.o. w Tarnowie przedmiotu umowy z dnia 2 lutego 2015 r. na opracowanie dokumentu wewnętrznego (operacyjnego) identyfikującego kierunki rozwoju ZAK w perspektywie lat 2015-2025 oraz nieprzedłużenia terminu realizacji umowy w formie aneksu⁷², wykonawcy nie naliczono kar umownych, mimo że taką możliwość przewidziano w § 8 pkt 2b tej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 486, 493-494, 499-501)

Według wyjaśnień Kierownika Biura Strategii *nie zostały naliczone kary umowne, gdyż w dniu 29 czerwca 2015 r. firma elektronicznie przesłała wersję roboczą raportu. W dniu 30 lipca 2015 r. odbyło się spotkanie z udziałem Prezesa Zarządu na którym zostały przedstawione nasze uwagi i uzupełnienia do dokumentu, wymagające konsultacji osób przebywających na urlopie, a będących pracownikami naszej Spółki oraz uzupełnień od strony departamentów korporacyjnych. Na tym spotkaniu został ustnie przełożony termin zakończenia raportu na 10 sierpnia 2015 r.*

(dowód: akta kontroli str. 501)

c/ pomimo nieterminowej⁷³ realizacji przez Deloitte Advisory Spółkę z o.o. w Warszawie przedmiotu umowy z dnia 19 października 2015 r., tj. Programu CSR Grupy Azoty ZAK SA, wykonawcy nie naliczono kar umownych, mimo że taką możliwość przewidziano w § 5 pkt 2 tej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 442, 447-449, 971, 978, 1027)

⁷² Termin wykonania przedmiotu umowy ustalono na dzień 31 lipca 2015 r., z możliwością przedłużenia w formie aneksu. Wykonawca zgłosił gotowość przekazania przedmiotu umowy w dniu 10 sierpnia 2015 r.

⁷³ W zawartej umowie termin realizacji jej przedmiotu wyznaczono na dzień 29 lutego 2016 r. Przekazanie ostatecznej wersji Programu CSR nastąpiło w dniu 17 sierpnia 2016 r.

Kierownik Biura Komunikacji wyjaśniła: (...) nie zostały nałożone kary umowne (...), ponieważ przesunięcia czasowe związane z opracowaniem programu CSR dla Grupy Azoty ZAK SA nie wynikały z zaniechań po stronie Zleceniobiorcy, spowodowane były dłuższymi niż pierwotnie zakładano pracami nad dokumentem oraz weryfikacjach prowadzonych przez kilkanaście osób w Grupie Azoty ZAK SA.

(dowód: akta kontroli str. 982-983)

Uwaga dotycząca
badanej
działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że *Strategia odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK SA na lata 2016-2020*, na wykonanie której poniesiono wydatki w wysokości 141,5 tys. zł, do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie została przyjęta przez Zarząd do stosowania w Spółce, ani też nie zaniechano formalnie jej wdrożenia.

W powyższej sprawie Prezes Zarządu w latach 2016-2017 wyjaśnił: *Strategia odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK SA nie została przyjęta przez Zarząd z uwagi na okoliczność, że (...) otrzymałem wiadomość, że trwają prace nad wypracowaniem strategii dla całej Grupy Kapitałowej. Z tej przyczyny Zarząd podjął decyzje o zawieszeniu ustalenia strategii dedykowanej dla Spółki. Uznaliśmy jako Zarząd, że strategia rozwoju spółki powinna korespondować z kierunkami działania przyjętymi przez całą Grupę Azoty. (Strategia Grupy Azoty SA została wypracowana i zaktualizowana 10 maja 2017 r. (...)).*

(dowód: akta kontroli str. 163, 906-913, 986-992)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w czasie, gdy została sporządzona *Strategia odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK SA na lata 2016-2020* (tj. w dniu 17 sierpnia 2016 r.), obowiązywał dokument wyznaczający kierunki działania całej grupy kapitałowej, w skład której wchodziła jednostka kontrolowana, tj. *Strategia rozwoju Grupy Azoty na lata 2013-2020* zaktualizowana w maju 2017 r. W ZAK funkcjonowała także *Strategia rozwoju Grupy Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn SA 2015-2020*. W świetle powyższego, wyjaśnienia Prezesa Zarządu w latach 2016-2017 nie znajdują uzasadnienia w stanie faktycznym. Formułując powyższą uwagę Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła natomiast okoliczności związane ze zmianami w składzie zarządu Spółki w okresie objętym kontrolą, a tym samym możliwość innego ukierunkowania działań w zakresie Polityki CSR niż założenia przyjęte w momencie zawarcia umowy na opracowanie *Strategii odpowiedzialnego biznesu dla Grupy Azoty ZAK S.A. na lata 2016-2020*.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁴, wnosi o wzmożenie nadzoru nad przestrzeganiem ustalonych w Grupie Azoty ZAK SA procedur wyboru wykonawców usług doradczych.

⁷⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 524; dalej: ustawa o NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 11 stycznia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

Kontrolerzy
Aleksandra Pawlicka
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu
.....
podpis
Iwona Zyman

Wojciech Jarzyna
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

